Wõru Teataja

„Wõru Teataja“, 3 korda nädalas.
636 Riigiraamatukogu
Tallinn, Endla tn. 16.

Üksiku numbri hind 3 marka.

Tellimise hind: 1 kuu peale postiga 40 m., postita 35 m., 2 kuu — postiga 80 m., postita 70 m., 3 kuu — postiga 120 m., postita 105 m., 6 kuu — postiga 240 m., postita 210 m.

Kuulutuste hind: Wiimasel küljel 2 m., lehe eesotsas 4 m. ja teksti keskel 5 marka millimeeter. — Kuulutusi wõetakse wastu lehe ilmumise eelpäewil kuni kella 10 e. l. teistel päewadel kella 9-5

Toimetus: Tartu tän. 12, (II. korral, sissek. hoowist) Könetraat № 87.

Talitus: Jüri tän. № 16 („Tähe“ raamatukaupluses). Könetraat № 14.

Ilmub 3 korda nädalas: teisipäewal, neljapäewal ja laupäewal.

№ 90. **Teisipäewal 15. augustil 1922. a.** **IX. aastakäik**

Londoni konwerents.

Majanduslikelt tähtsa lagunenud ja kuulmata näljas twigerdaw Wenemaa ning pankrotile lähenew Saksamaa sünnitawad tõsist muret maailma praegustele juuremateks politika- ja riigimeestele ning ilmajõjus wõinud rahwastele. Jõegi rahwad, kes sõjast tegelikult osa ei ole wõinud ja sõja tõttu tugewasti rikastunud on, jätgiwad murelikult Wene- ja Saksamaa saatust. Seda ei tehta meiegi mitte niipalju inimese- ehk ligimise armastusest, kuipalju politilisest ja riiklisest kasust ja tarkusest. Riigi- ja majanduspolitika wägewad tegurid on palju matsemad, palju omakasulikumad, kui mingisugune abstraktne armastus wõi halastus.

Majanduslikelt on kõik riigid ja rahwad üks teisega nii seotud, sünnitawad kogusummas niisuguse terwiku, et ühe liikme — riigi wõi rahwa — wäljalangemine sellest terwikust ka teiste peale haigestawalt mõjub.

Suure Wenemaa hirmus haigus, Austria pankrot, milles süüdi peaasjalikult liitlased, kes ta armutult ärakeldasid, kusjuures meie hõimud Ungaris paari miljoni ümber oma rahwast, ungarlasi, liitlaste jaotusel teistele riikidele pidid ohwerdama, ja monarhismi ja kommunismi wahel tõsilises majanduslises seisukorras, peaaegu pankrotis rabelew Saksamaa, — kõik see õerub kaminitsana ka nende rahwaste jalges, kes omaette murelalt wõiks elada ja omakäti jõukusele jõuda. Praeguseid ilmapolitika juhid Lloyd George, Poincare j. t. peawad wärisema ja wäga kaaluma iga oma wõtet, et mitte „pilli lõhki ajada“ ja rahwastele weel suuremaid rasklusi kaela tuua kui seniini. Ja nagu õnnetuseks kõlawad nende ilmapolitikuste Lloyd George ja Poincare hääled lahkhelilisselt.

Kuiwõrd üks riik ja rahwas teisega majanduslikelt seotud, wõime praegu näha omas kodus Eestis. Meie seesmine politiline ja majandusline seisukord on niiwõrd kindel ja rahulist töötamist wõimaldaw, et meil elukallidus ja majandusline kiikkus järjest langeb.

Wiljarikas aasta kiirendab weel hoogsamalt seda normalsele olukorrale lähenemist. Ja tõesti — nii põllu- kui ka omamaasaaduste hinnad langewad tuntawalt. Ka wäljamaa saaduste hinnad olid langemas. Kuid wiimasel ajal on wäljamaa saadused hinnas kerkima hakanud, eriti Saksamaa omad, hoolimata sellest, et meie marga kurs Saksa marga suhtes wäga palju tõusnud on.

Miskest see tuleb?

Meie rippuwusest Saksamaast suure hulga wabrikusaaduste poolest. Kuna aga nüüd Saksamaal majanduslise kiikkuse ja polititlise kindlustuse tagajärjel pöörane hindade tõus on, siis tõusewad ka hinnas need saadused, mis meie Saksamaalt sisse weame. Eesti marga tõus ja ka marga lang ei suuda kaugeltki siin enam ajakaalu hoida.

Järjelikult mõjub Saksamaa seisukord halwasti ka meie siseturu seisukorra peale. Paranduse wõiks siin tuua kõsewoetawate saaduste walmistamine omal maal ehk jälle nende sissewedamine mujalt.

Kuid mõlemad on teostatawad ainult tingimisi: meie wabrikutööstus on alles arenemas ega suuda kõiki neid aineid walmistada, mujalt mailt peale Saksamaa, ja nende sissewedu weel kallim nende maade kõrge kursi pärast.

Ka liitlased, eriti Prantsuse ja Inglismaa, on wäga huwitatud „haigete“ riikide seisukorrast.

Wenemaa ülesehitamiseks ja terwendamiseks peeti suur Genua konwerents ja selle „sabana“ Haagi konwerents.

Kuid mõlemad ilma suurema tagajärjeta. Nüüd on Wenemaa nagu saatuse hoolde, suuremate katsumiste kätte jäetud, kuni ta uute läbikäimiste jaoks „küpseb“ ja asutud Saksamaa „problemi“ lahendamisele. Ja ongi wiimane aeg. Saksamaa wõib pankrotini jõuda, oma kohustused ja maksud liitlaste wastu täitmata jätta ja nii kogu Europa saatuse mängule tõstata. Juba ütsi see tooks suure wapustuse, kui Saksamaa Prantsusmaale kahjutasu- ja heakstegemismaksu maksta ei jõuaks. Prantsusmaa ei suudaks siis tasuda oma wõlga Inglismaale ja Inglismaa oma wõlga Ameerikale. Kuna aga wiimane wõlga nõuab, muutuksid Inglismaa ja Prantsusmaa maksujõuetuks wõlglasteks. Juba ütsi see asjaolu wapustaks tõsiselt neid rahwaid, rääkimata teistest mõjuntõitest.

Ja kuna Saksamaa nüüd igapidi tõendada püüab, et ta tema peale Versailles'i lepinguga pandud kohustusi tõiel määral täita ei suuda, kui ta ei taha pankrotti jääda ja liitlased niimoodi kõigist maksudest ilma jätta, on tekkinud teeruline seisukord: Prantsusmaa Poincarega eestotsas nõuab Saksamaalt kõiki kohustuste täitmisi ja ähwardab nende mittetäitmisel surwega, mille tagajärjeks Saksa marga kiirendatud langemine; teiselt poolt aga kaldub Inglismaa Lloyd Georgega eestotsas arwamisele, et Saksamaale kergendust ja järelendamist tuleb üles näidata. See wastupidine seisukoht julgustab Saksamaad weel ütskomalt kergendusi nõudma ja kohuste täitmisest tagasi hoidma.

Nende wastoluliste seisukohtade kokkuklastamiseks ongi kokku astunud uus konwerents Londonis. Siin maadlewad nüüd peaasjalikult Poincare ja Lloyd George, Poincare oma leppimatusega, Lloyd George leplikuse ja realolukorra arwestamisega. Kumb seisukoht wõidule pääseb, on raske ette näha. Kuid kosta wõib, et enam-wähem Lloyd George oma.

Selleest aga teine kord.

J. S.

Enamlaste juhtideest.

„Echo de Paris“ awaldab 3. augustil kirja Nõukogude Wene juhtide kohta. Lehe arwates sarnaneb praegune, pimedate jõudude wallas olew Wene Boris Godunowi Moskwale: Wale-Dimitri järele wõib niisama Wale-Lenini walitsuskept oma käite wõtta. Aga wiis aastat kestnud hiiglatöö on ta nõrgale peaajule liig olnud. Juba 1921. a. jaanuarikuul olla Lenini juures kõik kõrgekraadilise neurastenia tunnemärgid awalikuks tulnud, nagu Moskwast tulejad mitmel puhul kinnitanud olla, aga siis wõetud see teade teatud ringkondade poolt kui kodanline laimujutt naeratusega wastu. Nüüd ilmsiks tulnud haigus ei olewat muud kui neurastenia arenemine, mis juba närwikeskkohtade kallale tunginud. Lenin makswat praegu lunastusraha intelligentsi eest, mis sõdame kulul arenenud on. Ja Kremli ringkonnas pole tema ainuke. Enamliste juhtide näopildid, alates Radeki ahwisarnase füsionoomiaga ja Sinowjewi rippuwa alumise huulega kuni Buharini kataleptilise siluetini ja Trotski kitseprofiilini, on äärmiselt iseloomulikud: neist kõigist paistab wälja degeneratsion. Kas on weel tarwis juurde lisada, et Tshitsherin tiisikushaige, et Podwoiski ikka alles oma peahaawa all kannatab, ja et Dsherzhinski, Nõukogude riigi suur inkwisitor, hooletusesse jätud wigastuse tagajärjel hingeliselt põrutada on saanud. Moskwa komissariaadid kubisewad neuropatidest ja hüsterilistest ikkutest. Kuulus arst Maksimow on läbisõidul Stokholmist mõndagi oma klientide kohta rõnelenud, mida talle peaasjalikult tshela saadab, mis sõdame tarretama paneb. Suurem enamus punastest ametnikkuteste on kas wangimajadest wõi sunnitõölt tulnud. Ja kui füüsilogiline degeneratsion Litwinowi, Ganetski, Kamenewi ja Stalini juures puudub, siis ei puudu selle wastu psühhologiline.

(Eta)

Ilmusid nüüdigile paberossid

„KUMIR“

„KUMIR“

10 tükki—10 marka.

Headus wäljaspool wõistlust.

O.-Ü. „HAVANNA“.

Peaasi on hea omadus

sellepärast paberossid

„MAJAK“

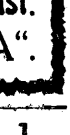

10 tükki — 10 mrk.

A.-S. „LAFERME“

olid ja on esimesel kohal.

Päewauudised.

— Eesti pank on Saksamaalt tellitud uued rangatähed wõi sunnitõölt tulnud. Ja kui füüsilogiline degeneratsion Litwinowi, Ganetski, Kamenewi ja Stalini juures puudub, siis ei puudu selle wastu psühhologiline.

— Eesti-Läti kaubalepingu kawa on Läti walitsusele meie walitsusele kätte saadetud. Kawa käsitab lepingu politilisi osa, puudumad aga tariifi. Nende asjus tahab Läti enne sellekohast konwerentsi ära pidada.

— Berlinist, 9. augustil, (Trj.) Italia fassistide partei kutsus kõik haruühendusi sõjariistade mahapanemisele.

— „Latw. Wehst.“ teatel on Riias üliõpilaste klubis hiljuti arreteritud 20 kommunisti, kes seal koosolekut pidanud. On leitud palju kommunistlikst kirjandust ja ka mitu Wene sõstemilist käsigranaati, mis olid wõitlusewalmis seatud.

— Neil päewil on Saaremaal Waljalas, nagu „Meie Maa“ teatab, üks õunapuu teistkorda õitsema hakanud. Puu ise kannab praegu wohkesti õuna.

— Neil päewil jõudis Eestisse Genfis asuwa rahwuswahelise tööbüro esitaja Abramson. Tema ülesandeks on uurida Eesti töö- ja kaubanduslist seisukorda, tööliste olukorda palgatasumist jne.

— Inglise kerge laewastik, mis koos seisab minilaewadest ja wäiksemast ristlejatest, tuleb Balti merde manöwritele.

— (Trj.) Sir Henry Wilsoni mõrtsukad J. O. Sullivan ja R. Dunn, kes kohtu poolt surma mõisteti, poodi neljapäewa hommikul üles. Suur rahwahulk, kes wangikoja ette oli kogunud, palwetas ja laulis kirikulaule.

— Wenemaa eitab kategoriliselt Eta teadet sõjaliste kawatsuste kohta.

— Tartus on 1. augustist peale 20 kõhutõbe juhtumist registreeritud.

— Põllutööministerium kawatseb enesele muretseda umbes 10 traktorit, et sookuiwatajatele ja teistele uudismaa tegijatele neid kergendatud tingimisel kasutada anda.

— Kogu riigis on seni awatud 92 postijaama. Neist kõige rohkem Järwa maakonnas. Üleüldse on 115 postijaama ette nähtud.

— Neil päiwil on Tartu kauplustes peenikese suhkru hind senise 20½—21 marga pealt 22 ja 23 marga peale tõusnud, teatab „Post."

—Iiri kodusõja lõpp ei ole nähtawasti enam kaugel. Mässajad rööwiwad ja põletawad.

— Lähemal ajal saadetakse umbes 50 isikut Wenemaale, sealsete Eesti wangidega ümberwahetamiseks.

— Tallinna trükikodade omanikud ei tõsta tööliste palku ja loewad praegu makswat lepingut ülesöelduks.

Wäljamaalt.

Balti riikide tunnistamise järelkaja.

Balti riikide de jure tunnistamise puhul Ameerika poolt awaldab Miljukowi leht „Posl. Now." 4. aug. juhtkirja, kus eestlaste, lätlaste ja leedulaste rõõmuawalduste peale öeldakse: Wene rahwus peab otsusetegemisest saama osa wõtta. Wastasel korral on otsus ühekülgne ja niisugune ongi ta praegu. Wenemaa jaoks ei wõi temale kuuluwate rahwuste ühekülgsel otsustamisel juridilist tähtsust olla. Juridiline wahekord, olgu see missugune tahes, wõib olla ainult uue kokkuleppe produkt.

Maru 11 linna häwitanud.

Trj. teatab Hongkongist (Hiinas) 10. aug., et wiimane tuulispask peale Swatan'i (?) weel kümme teist linna osalt on häwitanud. Surmasaanud arwatakse selle juures umbes 50.000 inimest. Seni on üles leitud 28.000 surnukeha.

Fascistid lähewad Rooma peale?

Trj. teatab Londonist 10. aug.: Et wälja astuda wõimaluse wastu, mille järele fascistid Anzios, 40 miili Roomast eemal, maale tahawad tulla ja pealinna peale marssida, koondas walitsus sinna hulga wägesid, nende seas ka üks mäepatarei ja kuulipildujate osa. Üks miinilaew saatis hulga kuulipildujaid maale. Sõjawäed wõtsid raudteejaama oma alla, kuna suurtükiwäe- ja sõdurite patrullid randa walwawad.

Siseriigist.

Uued isikutunnistused ning hobusepassid.

Politsei peawalitsus on uute isikutunnistuste trükkimisele asunud, milleks ka riigikogu krediti määras. Isikutunnistused on wanade Wene passide taolised raamatukesed, kuid wäiksemad ja meeldiwamad, wahariidest kaantega, heal paberil ja arwatawasti omaniku pildiga.

Uued passid antakse wanade isikutunnistuste wastu, mis arwatawasti juba septembrikuul wõib sündida.

Samasugune korraldus on tehtud ka hobusepasside wäljaandmise kohta, mille järele hobuseomanikud senise passilehe järele wäiksed raamatukesed saawad.

Wene salakuulajate protsess.

Käesolewa aasta algul likwideriti teatawasti suurem Nõuk. Wene salakuulajate organisatsion, mille peaasukohaks ja tegewuspiirkonnaks oli Tartu, kuhu asuti pärast Bleimanni salakuulamise salkkonna awalikukstulemist, kust ka hõlbsam oli üle Peipsi ühendust Wenemaaga pidada. Kooskäimise kohaks oli seal kellegi Wlad. Brandenburgi korter Kitsal tänawal nr. 1. Ses korteris wõeti 19. jaan. s. a. läbiotsimine ette ja arreteriti 3 kahtlast isikut nimega Wold. Modell, Rukis ja Joh. Lepmann, kellelt ülekuulamisel hulk materjali ja andmeid teiste organisatsioni liigete kohta saadi. Muuseas selgus, et organisatsion juba 1920. a. saadik õige laialisel alusel on töötanud.

Eeluurimise lõppedes on 16 isikut sõjaringkonna kohtu alla antud, keda süüdistatakse otsekoheses salakuulamises wõõra riigi kasuks.

Nagu kuulda, harutatakse asja Tartus, sõjaringkonnakohtu wäljasõidu istangul.

Wiljakuiwatus Tallinna näitusel.

Peale hariliste wäljapanekute mis juba näitusest waatajatele osalt tuttawad, on eesolewal 2.—11. septembrini s. a. ärapeetawal näitusel palju uudisasju. Iseäranis tähelepanemise wääriline põllumehele tõotab olla Soomest Kaskineni wiljakuiwatustehase omaniku O. E. Rossi poolt wäljapandaw wiljakuiwatus „Tähka" (wiljapea).

Wiljakuiwatus „Tähka" oli ka Soome XII ülemaalisel näitusel wäljapandud ja on seal esimese auhinna wääriliseks arwatud, mis tema otstarbekohasusest hea tunnistuse annab. Wiljakuiwatus „Tähka" wõtab oma alla 4 ruutmeetrit põrandapinda ja on 5 meetri kõrgune. Soome näitusel esines Kaskineni wiljakuiwatustehas oma pawiljonis. Ka Tallinna näitusel on näituse juhatusel kawatsus wiljakuiwatuse jaoks eriti pawiljoni määrata kui mõni Tallinna äridest näitusel ära peaks jääma.

Teised Soome tehased näitusel.

Wiimaste päewade jooksul on ka mitmed teised Soome tehased Tallinna näitusele ülesandnud

KASULIK OSTUKOHT
KOOLIDELE, RAAMATUKOGUDELE, KANTSELEIDELE, KAUPMEESTELE JA IGAÜHELE.

KOOLIDELE alati ladus igasugune kooli-, teadusline- ja ilukirjandus. — Kõik õpeabinõud, kaustikud, wihud, tindid, tushid, wärwid, suled, pliiatsid, kriidid, krihwlid, tabelid, sirklid, mallid, pinslid j. n. e. j. n. e.

JOONISTUSMATERJALID.

KONTORITELE äriraamatud, kopeerraamatud, tseki-, kwiitungi- ja saateraamatud. Kõiksugu paberid, kirjutusmasina tarbed. Ärikalendrid. Arwelauad. Arweplangid, ümbrikud. Portfeuille'id. Kartotake kaardid j.n.e. j.n.e.

REISU- ja KÄSIKOHWRID, RAHATASKUD, DAAMIDE KÄEKOTID.

HINNAD WÕISTLEMATA. JÄLLEMÜÜJATELE PROTSENDID.
KOOLIDELE JA RAAMATUKOGUDELE HINNAALANDUS.

K-o/ü.
„RAHWAÜLIKOOL"
TALLINNAS, S. KARJA TÄN. 23.
KÕNETRAAT 666.

Suwirännakult.

Ed. Laurits.

1.

Oli kaunis juulipäew. Päike kaldus õhtule, ning ähkides weeres me raudteerong Walgast Wõru poole. Wõru, see nimi oli mulle uus, wähemalt territorialselt; ei olnud iial selles linnas käinud, kuigi Eesti nii wäike on, et mõnetunnilise sõidu järele kuskilt keskkohast riigipiiri äärde jõuad. Maastik Walga ja Wõru wahel on kohati wäga huwitaw, iseäranis Antsla ümbruses, kus mäekünkad hoogsas rütmis taewapiirile kaowad. Ühes kohas lõuna-ida kaarel paistsid sinised kaugused. Öeldi: see on Munamägi, ühes Haanja kõrgustikkudega. Peagi kahandas rong jooksu ja me libisesime männikust wälja suure järwe äärde.

„Seo um Wagola", seletas minu küsimise peale rühmakas Wõru taat, kes minu wastas istus. „Ta um katessa wirsta pikk ja tah um pallo kallo".

Mulle paistis aga, et järw tõepoolest ainult 3—4 wersta pikk wõis olla. Warsti aga kütkestas pilku uus waade: jälle kaunis suur järw ja järwe rannal kauni plekina linn: punased katused, walged korstnad ja paar kirikut keset rohelsust.

Isegi paar kõrget wabriku korstnat ajasid suitsu, millest järeldada tuli, et Wõrus koguni wabrikutööstus ei puudu. Weel mõni minut ja rong peatas Wõru waksalis. Waksal ise wäike ja ilutu. Parajasti käis seal mingi remont, nii et sellestki wäiksest ruumist ainult üks osa publikumi tarwitada oli. Ooteruumi puhtamas osas nägin laudu ja pinke, mis endise aja küla õllepoodide räpast mööbelt meelde tuletasid. Nõndanimetatud kolmanda klassi ooteruum (kui sarnast üldse olemas on) oli koristamata ja must.

Warsti sõidutas woorimees mind ja minu ironiseriwat seltsimeest linna poole. Poollagunenud wanker waarus ja hüples auklisel teel. Peagi jõudsime kindlamale teele, mis meid jällegi järwe rannast mööda wiis, ja saabusime linna. Otse linna serwal on paar wabrikut; olewat piirituspuhastuse ja linatööstuse wabrikud ning mitmete kohaliste ärimeeste ja ettewõtjate poolt käima pandud. Oma wälimuse poolest awaldab Wõru halebat wäikelinna laadi: madalad ühekordsed majad, enamasti puust, needki ammu wärwimata ja mitmed poollagunenud ning ümberkukkumas. Sõdade algusest saadik pole midagi juurde ehitatud. Kuskil paistis ehitusel olew kõrge katus, olewat kohaliku gümnasiumi hoone, mis praegu ehitusel, ning mille nurgakiwi panemisel papid Issanda õnnistust palunud.

Peatasime ühes wõõrastemajas, millel kuulsa suurlinna nimi. Tuleb tunnistada, et toad olid seal puhtad ja walgust tubades küll.

Natuke hiljem olime jälle jalul, et toda Wõru linna igast küljest näha ja tema tähtsamaid kohte waadelda.

Astusime esiteks sisse ühe tuttawa juurde, keda wiimati olin näinud aastate eest ühes ilmalinnas. Otsitaw aga oli maale läinud, kuid tema onnis asus keegi noormees, kes lahkesti meiega kaasa tuli ja Wõru iseäralduste kohta nii mõndagi huwitawat seletust andis.

Kõige pealt sammusime linnapuiestiku poole. Tõepoolest kena puiestik ja lahe järwerand, pisut wähepinnaline, kuid Wõru kohta küllalt awar. Üks aga, mis pilku haawas, oli wärwimata supelmaja, mille jaoks Wõru linnaisad mitte kuskil paremat paika pole osanud leida, kui just linnapuiestiku kohal, seal, kus puiestikust waadates järwe peale ilusam waade awaneks. Nüüd aga lahmakas ja stiilitu supelusmaja sul waatees ja sa oled tahes wõi tahtmata sunnitud suplejate nabasid wahtima, kes alatasa kalda ligidal seiswa supelusmaja tiibade tagant wälja lahtisse wette ujuwad ja tihti oma ulakusega mõne sammu kaugusel rannas istuwaid herrasid ja daame „õrritawad", nagu Wõrus üteldakse.

Jutuajamisel selgus, et see ebamäärane supelmaja paigutus on Wõru kodanikkudele kaela määritud tööerakondlaste (nr. 3) armust, kes Wõru linnawalitsuses endile kindla pesa olewat teinud. Muidugi! Tööerakondlastelt ei wõigi midagi rohkem nõuda!

Kesk puiestikku seisab kõlakoja taoline ehitus, pool lagunenud ja nähtawasti mahajäetud. „Mõnikord mängib siin muusika", seletas meie jutukas saatja, „nüüd mängib ta muusik muja', ning puiestikus pole enam ammu muusikat tehtud". Weel paistsid puiestikus silma paar kwasiputkat, niisama mustad ja lagunemas. Mööda minnes märkasime, et putkade seinad just kui us[illegible]dest kirjuks olid näritud. Oh ei! Sinna olid wist noored ja wirgad käed kratsinud need õndsad ajad ja tunnid, mil nad suures armastuses ühe wõi teise putka wilus unustamata filmapilke üleelanud. Kuid üle kõigi nende lugematu nimetähtede ja südamete-joonistuste paistis igalpool suurte tähtedega tuttaw ulaksõna, mis p-ga algab ja s-ga lõpeb. Pärast linnas kõndides nägime, et seesama sõna iga aia, seina ja plangi peal ilutses, ning isegi ühe koolimaja (!) uksel leidus, millest järeldada tuleb, et sellesõnaline stiil Wõrus igatahes arenenud on. Ei wõtaks wist mitte suurt kulu inetumaid ja stiilituid putkasid puiestikus kas ülewärwida wõi koguni ärakoristada.

(Järgneb).

nagu A. Renni metallasjade kokku jootmise aine „Tinolin-Rekord'i" tehas Kellomäelt, osaühisus „Pihka" (waik) Jywäskyläst, Santalahti Tehnokeemia tehas Tamperest, Emil Lampineni suusatehas Porwoost ja teised.

Kõik Tallinna näitusel esinewad Soome tehased on paljudel teistel näitustel auhindadega kroonitud.

Wõrumaalt.

Mõnistest.

Jõustiku-pidu korraldas 6. skp. Mõniste spordi selts Mõniste wallamaja juures. Eeskawas oli: raskuisetõstmine, prantsusemaadlus, kupleed, ilutõsted ja warjupildid. Esinema oli nimetatud selts palunud wõi palganud 12000 mrk. eest Walgast paremad Eesti ja Läti sportlased. Mitmete sportlaste mitteilmumisel jäi eeskawast mõni nummer ära. Ettekanded rahuldasid publikumi, peale kupleede, mis õige wesised olid. Ka kohalised sportlased esinesid raskusetõstmisega ja prantsuse maadlusega. Ilusa ilma tõttu oli rahwast palju kokku tulnud.

Kord oli pidul wilets. Etenduse ajal oli peaaegu alaline kisa ja kära, mida paljud joobnud isikud publikumi seast ja ka wististi ikka juhatuse poolt määratud korra järele walwajad tegid. Selle ameti osaliseks oli määratud ka keegi K., kes wabatahtlisena punawäes teenis ja laialt riisumisi, iseäranis Saru külas, toime pani. (Ime, et niisugust isikut weel kommunamaale pole saadetud). See sai sellega hakkama, et weel rohkem korda rikkus, etenduse ajal paljude kohta haawawaid sõnu tarwitas ja isegi neid eemale lükkas, ilma et keegi neist häälkki oleks teinud.

Kas niisugune teguwiis ülalnimetatud seltsi peale warju ei heida?

Mats.

Sarust.

Põllumehe ülewaade. Heinategemine edeneb wihmaste ilmade tõttu õige wisalt, kuid siiski jõutakse lähemail päiwil selle tööga lõpule.

Heina saak on läinud aasta saagiga wõrreldes hästi parem.

Suiwili, kaer ja oder, kaswawad wäga lopsakalt ja tõotawad head saaki anda.

Lina, mis juba mitmed aastad siinpool hästi pole kaswanud, kaswab sel aastal wäga hea ja teda on põllumehed ka õige tublisti külinud. Ainult rukis annab keskmist ja kohati ka alla keskmist saaki, kuid sellewastu on nisu jälle wäga hea kaswanud.

Mats.

Joosust.

Ülewaade. Rukkilõikus on kõrgematel kohtadel juba alganud, kuna madalamatel maadel on rukis alles hall ja tera liig pehme.

— Pea igapäew sajab wihma, mis heinatööd suuresti takistab. Mahanlidetud hein mädaneb aasadel. Metsa- ja luhaheinamaad seisawad kohati jälle täiesti wee all.

— Hiljuti hakkas maksma määrus, mille põhjal karistatakse puiestikkude ja metsade rüüstajaid (karistusseaduse §§ 92, 95, 145, 155, 156 ja 158). Kuid nähtawasti ei taheta seda määrust mitte igal pool arwesse wõtta. Olgu see muuseas tähendatud ka Joosu m. puiestiku kohta, mille rüüstamisele küll ametiwõimudel kord lõpp tuleks teha. Samuti olgu tähendatud ka see, et siin ei ole ühtki keelulauda ülesseatud, mis eelpoolnimetatud määruse suurematele hulkadele selgeks teeks.

— b —

Rogosist.

„Kõrgele püüdew" inimene on siin wanapiiga L. R., kes tähelpanu enese peale tõmbab. Kuigi ta weel kordagi abielus pole olnud, on ta 4 lapse ema, mis aga ei takista mehelesaamise mõtteid mõlgutamast. Läinud talwel olla ta kogu oma wäikese waranduse ühele piiriwalwe sõdurile (wenelasele) ohwerdanud, lootusega, et ommetigi ära wõtab. Kui ka seegi lootus luhta läks, siis ütles, et ma neile näitan mis weel wõin teha. Ja näitaski. Kolis teine Wana-Laitsna S. küla tuuleweski neljandale korrale korterisse.

Nii ongi siis üle walla kõige kõrgemal „haljal oksal", nagu ise armastada ütelda.

— Seltsi elu. Teatawasti asutati Rogosis läinud aastal Raamatukoguselts. Kuid ta olemasolust pole pikemat aega midagi kuulda olnud.

Meie teada on paar wähese tähtsusega pidusid olnud; ootasime igatsusega et saaksime seltsilt raamatuid lugeda, kuid neid ei olewat weel olemas.

Millest siis õieti nimi Raamatukoguselts? Seltsi juhatus peaks rohkem hooles olema, muidu paneb weel uskuma neid „tulba lehti", mis kord olid seltsi „auks" üles pandud — mida minu wana suletükk aga siin ülestähendama ei hakka.

Üks Rogosi Sikk.

Kasaritsast.

Palju päewilisele palka maksetakse? Üürnik teenis „Riste" talu peremeest päewilisena pikemat aega ilma kindla lepinguta. Tööle kutsumise ajal oli peremees ütelnud, et küll ta ikka ausasti ära tasuwat, ei makswat karta. X. teeniski mõne aja ja ei lausunud peremehele palga pärast sõnagi.

Ühel ilusal päewal läheb päewiline X. õiget „rehknungi", kui ka kaupa tegema. Küsib 150 m. päewas.

Peremees kohkub ära ja toibudes küsib, et kas 50 marka ei olla küllalt. Olla ju enne ilmasõda päewilisele 50 kopikat päewapalka makstud, nii wõida siis 50 margaga nüüd päris rahul olla.

Tööline ei lepi sellega ja palub teenitud aja eest rukkid palgaks. Peremees hindab rukki puuda 150 marka, ja arwab siis, et tulla iga teenitud päewa kohta 13 naela rukkid.

X-il ei jää muud nõu üle kui peremeest tänada ja lasta iga teenitud tööpäewa eest 13 naela rukit kätte kaaluda.

Tuleb silmas pidada, et X. 18 tundi päewas töötas ja et tal pere toita on.

Käu.

— Wihmasajud muutuwad nii sagedaseks, et jälle ähwardab kõik kohad wett täis ajada. Paljudel on heinarõugud juba kolm nädalat niidul mädanenud, aga ära kuiwatada ka ei saa, igakord tuleb wihm peale. Paljudel ei ole weel kuigi palju heina tehtud ja kardetakse, et ei saagi enam teha, sest rukkilõikuse aeg on juba käes. Ristikhein, mis ka suuremalt jaolt wihma pärast kokku panemata, on juba wanaks läinud.

— ch —

Urwastest.

Iseäraline mõrtsukatöö pandi öö wastu 13. aug. Uhtjärwe kaldal toime.

Õhtul enne seda, sõitsid järwele paadil 4 noormeest kalale. Hommikul, umbes kell pool 2 lasti kaldalt, mitte kaugelt, nende peale 6—7 pauku. Üks kuulidest jooksnud õige lähedale wette, sõrgmine tabanud ühte paadis olejatest, Uue-Antsla w. kodanikku Arnold Hansu p. Pihlo't, teda wette wisates.

Õnnetu püüdnud weel kaldale ujumisega elu päästa, kuid haaw oli surmaw

Arstilisel läbikatsumisel selgus, et kuul natuke allpool südant põigiti läbi oli tunginud.

Mõrtsukad, arwatawasti kaks, on senini leidmata.

Juurdlus on käimas.

A. Waldek.

Wõru teated.

Turu ülewaade.

Kaunis suur ja toiduainete poolest rikkalik turg oli neljapäewal 10. augustil.

Põllusaaduste eest maksetawad hinnad olid: rukkijahu puud 300—320 mrk., nisupüül 400—450 mrk., ülesõela odrajahu ja tangud 200—220 mrk., kaerad 160—170 mrk.

Lihaturul maksis seapeki nael 32—40 mrk., sealiha 20—30 mrk., lambaliha 16—19 m., loomaliha 16—20 m., wasikaliha 10—16 mrk.

Piim ja piimasaadused. Wõõst piim 8—9 mrk. toop, koor 45—50 mrk. toop, laua wõi 45—50 mrk., köögiwõi 40—45 mrk., kohupiim 8—9 mrk. Munade paarist nõuti 8—9 m.

Kalaturg wähesepoolne. Ahwenate naelast nõuti 9—10 mrk., särjed 7—9 mrk., suitsusilkude kümme 3—6 mrk., wähja tükk 2—3 mrk.

Juurwili. Wärsked kartulid 5—6 mrk. toop, wärske kurgi tükk 4—6 mrk., hernekauna toop 8—10 mrk., porgandi kimp 5—6 mrk., wärsked kaalikad 4—6 m. tükk.

Marjad. Tikerberid 15—20 mrk. toop, punasedsõstrad 8—10 mrk., mustikad 10—12 m.

Heinad ja küttepuud. Ristikheina puudast nõuti 45—50 mrk., aasaheinast 40—45 m. Puid oli turul wähe. Nõuti kuuse ja männapuu koormast 300—350 mrk., kasepuud 350—400 m.

—It—

Dr. Luiga Wõrus.

Meie kodumaa aeglugu ja loodus hakkab ikka rohkem ja rohkem huwireisijate, nii oma- kui wäljamaalaste tähelpanu wangistama. Hiljuti wiibis Wõrumaal huwireisil Rootsi ülikooli ülesandel uurimisotstarbeks geograf cand. phil. J. Graufmann. Läinud nädalal wiibis uurimisrännakul Wõrumaal ja ka meie linnas, „Kalewipoja" sündmuspaigas, närwiarst Dr. med. Johan Luiga. Hra J. Luiga tunneb peale oma eriala, suurt huwi Eesti wanemaaegloo wastu. Ta on tuntud kui agar Lembitu aegse epoki uurija. Nagu teada, on J. L. Paalalahingu (21. sept. 1217 a.) koha üles leidnud, kus wiimane Eesti malewa wanem Lembit langes ja mis arwatawasti asub Wiljandimaal, Wiljandi wallas „Ratasmaa" talu piirkonnas. Selle talu koplis on hra J. Luiga Paala lahingus langenud sõjameeste matusepaiga, n. n. sõjakalmu ehk kääpa leidnud. Hra J. Luiga on „Eesti kirjanduses" awaldanud hulga huwitawaid andmeid Lembitu strategiast ja Läti Hendriku kroonika kritikat.

— n

Kirjawastused.

Wõru maakonna metsaülem. Ilmub järgmises lehes.

Wastutaw toimetaja Joh. Semm.
Wäljaandja Wõru Asjalehe ühisus.

Kuni 10.000 mk. soowin laenata

liikuwa ja liikumata waranduse (talu) peale. Nii protsendid kui ka raha wõin maksta põllu ja karjasaadustega. Teatada kirjalikult slt. „10.000" all.

— Wõru Küttekomite müüb —

awalikul enampakkumisel laupäewal, 19. aug. mitmesugust

kantselei ja muud

kraami,

muuseas üks pikkwanker.

Oksjoni algus kell 10 hommikul.

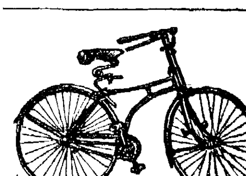

Uue treipingi ja elektri abil sisseseatud tööstus jalgratta sõitjatele. Pakun head ja korralikku tööd kõiksugustes treisimise töödes ja wõin wastutulelik olla igasugustes jalgratta jagudes, torpedo wabajooks, nikeldatud porilapisid, mantli ja õhugummid, põiad, tüürid, pedalid, ketid mitmes laiuses. Kõik saawad külge pandud minu käest. Täiendatud uuema aja kohane tööstus.

A. J. Siche, Wõrus, Riia tän. nr. 36.

Tarwitatakse

passijat.

Teatada Jüri tän. 5, Kindsiko kaupl.

Räpinas

wõtab

„Wõru Teataja"

tellimisi ja kuulutusi wastu hra D. Mälberg, Naha keskjaam. Koolijuhataja hra J. Kõiwsaar Räpina „Raadamaal" ja postkontori ülem hra Pauts.

Uue-Antslas

wõtab „Wõru Teataja" tellimisi wastu hra W. Heiberg.

LANZ'I Koorelahutajad on wõistlemata head!

LANZ'I KOORELAHUTAJAD

HEINRICH LANZ MANNHEIM

IDA-OSAKOND, TALLINNA HARUBÜROO

HARJU TÄNAW 29. /7.

Pühapäewal, 20. augustil 1922.

Grastweres, hra P. Jalas'e ruumes, Sikahaus'i talus,

SUUR

rahwa-pidu.

Sissetulek läheb wigastatud sõjameestele abiandmiseks. Ligewalt müürilehtedelt. Rohket osawõtmist palub

W. S. üh. Wõru osakond.

— Asjatundjad suitsetawad — tubakaid

„KLARO" 1/4 naela 100 mrk.
„REINUWADER" 1/4 naela 75 mrk.
„MESIKÄPP" 1/4 naela 50 mrk.

E. STEINBERG & Ko. Paides.

Tänawusel Tallinna Tööstus-Kaubanduslisel näitusel I. auhind — kuldauraha.

SUPERFOSFATI 17/18 prots., TOOMASJAHU ja KONDIJAHU

soowitab

A. KUUS,

Wõrus, Tartu tän. nr. 12.

Kölleste walla, Karaski 4-kl. algkoolile

II òpejôu

walimine on 30. augustil 1922. a. kell 1 päewa Kölleste wallamajas.

Wallawalitsus.

Sukad

meester., naister. ja lastele mitmes wärwis soowitab möödukate hindadega

A. HAWIST

Riia tän. 19-a, Wõrus.

Majahoidjat

tarwis, (soowitaw abielupaar) end. keemia wabrikusse „Kosmos", Wõru waksali juures.

Aus noormees soowib neidude ehk noorte leskedega

tutwust.

Kirjad saata s. l. t. „Põllumees" all.

Müüa

tammepuust puhweti kapp. Küsida küttekomiteest, kassahoidjalt.

„Kandle" selts tarwitab 30—40 kuiwa 1½ tollilist

lauda

põrandaks. Müüa soowijad andku üles hra G. Lullusele (Wõrus, Tartu t. 17).

Soowin

osta

detsimal kaalust ja sepatööriistu end. „Kosmose" wabrikus, Wõru waksali juures.

Warbuse-Karaski masin. t. ühis. wajab wilunud

masinisti.

Dokumendid ligi wõtta. 20. skp. kell 3. p. l.

Gestseisus.

On tulnud suur

jahikoer.

Omanik wõib kätte saada Wastse-Kasaritsa wallast, Andruse talust. Jaan Andrus.

Werioral

wõtab „Wõru Teataja" tellimisi ja kuulutusi wastu hra P. Mähar, Weriora-Pahtpääl.

Tuulamisemasinate hambarattad

ja raudosad (komplektid) kohale jõudnud ja soowitab

J. K. KIESLER,

Tartu tän. 11, wastu turgu.

Kuulutus.

Küteainete Keskomite Likwiderimise Komisjon teatab, et 20. aug. s. a. likwideritakse Küteainete Komitee Tartu ja Wõru maakondade wolinikud ja sellepärast tuleb asutustel ja isikutel kõigi likwideritatawatesse wolinikkudesse puutuwates asjus Küteainete Keskkomite likwiderimise Komisjoni poole pöörata, kelle asukoht Tallinnas, Merepuiesteel 15.

Põlwa algkool (5/6 õpeaasta) wajab

ôpetajat.

Walimine hoolekogu ees 10. augustil s. a. kell 2 p. l. kooli ruumes. Kanditaate palutakse kirjalikult ülesanda lühikese elulookirjeldusega ehk isiklikult walimistele ilmuda. Muusika teadmine soowitaw. Aadr. Põlwa, Põlwa algkool.

Hoolekogu.

Kondijahu

kõrges headuses on saada (Ala-Parmu) weski juurest, Grastwere w.

Austusega P. Annom.

Kuulutus.

24. augustil s. a. kell 10 müüakse enampakkumise teel Wõrus, Aleksandri tän. nr. 16-a ja samal päewal kell 14 Tartu tän. nr. 13, 7-da jalawäe polgu poolt kõlbmata wankrid, riide kaltse, wana rauda, malmiplekki, kõlbulikke tünne, puu kaste, ja plekk karpe. Kui ühe päewaga kõpule ei jõuta, kestab müük teisel päewal edasi.

Majanduse ülem al. kapten: (allkiri.)

PUHTAID LINASEID

KALTSE

ostab kõrge hinna eest suurel ja wäiksel arwul „TÄHE" trükikoda.

Trükitud Eesti Kirjastuse Ühisuse „Tähe" trükikojas.